

UNIVERSITATEA “BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE RELAȚII INTERNAȚIONALE
ȘI STUDII DE SECURITATE

Strategiile Rusiei în Arctica la începutul secolului
XXI
REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Coordonator științific

Lect. univ. dr. hab. Mihai Alexandru Croitor

Student doctorand

Mihai-Răzvan Ilea

Anul

2024

Cuprins

Introducere.....	7
Capitolul I Cadrul de analiză al cercetării – Context, teorie și metodologie.....	10
1. Cadrul de analiză al cercetării.....	10
1.1 Obiectivele și problema de cercetare	10
1.1.1 Obiectivele de cercetare	10
1.1.2 Problema și întrebările de cercetare	11
1.1.3 Bazele teoretice și justificarea problemei de cercetare	11
1.1.4 Contribuții	12
1.2 Contextualizarea subiectului – Rusia, Arctica și sistemul internațional.....	13
1.2.1 Rusia și teritoriile arctice ale acesteia	13
1.2.2 Arctica și Rusia	16
1.2.3 Actualul sistem internațional și modul în care geografia și schimbările climatice influențează comportamentul statelor	24
1.2.3.1 Modul în care geografia influențează actualul sistem internațional și comportamentul statelor	26
1.2.3.2 Impactul schimbărilor climatice asupra noului sistem internațional	28
1.2.3.3 Conceptul de putere în Relațiile Internaționale ale secolului XXI.....	35
1.2.3.4 Motivele pentru care Arctica a devenit o prioritate strategică pentru Rusia	41
1.2.4 Structura lucrării.....	43
1.3 Teorie	44
1.4 Metodologie și colectare date	50
1.4.1 Cercetarea calitativă, cantitativă, mixtă și studiul de caz.....	51
1.4.2 Colectarea datelor.....	56
1.4.3 Revizuirea literaturii.....	59
1.4.4 Calitatea cercetării: puncte tari și puncte slabe	62
1.4.5 Considerații etice în cercetare	64
1.5 Politicile și strategiile Rusiei pentru Arctica	64
Capitolul II Explorarea și asimilarea teritoriilor arctice de Rusia	131
2. Expansiunea Rusiei în zona arctică și explorarea acestor teritorii.....	131
2.1 Expansiunea și explorarea rusă până la Revoluția Bolșevică	131

2.2 Explorarea și asimilarea teritoriilor arctice de Uniunea Sovietică.....	134
2.3 Explorarea și exploatarea Arcticii de Federația Rusă	143
Capitolul III Rusia și gestionarea suveranității în Arctica.....	149
3. Guvernanța teritoriilor din Arctica.....	149
3.1 Rusia și disputele teritoriale din Arctica	153
3.1.1 Disputa Rusiei cu Norvegia asupra frontierei din Marea Barents	154
3.1.2 Disputa Rusiei cu Statele Unite în privința frontierei arctice	157
3.1.3 Revendicările Rusiei asupra platformei continentale din Oceanul Arctic.....	160
3.2 Urmările politicii duse de Rusia în soluționarea problemelor din Arctica.....	164
Capitolul IV Asimilarea și valorificarea teritoriilor arctice.....	167
4. Dezvoltarea mijloacelor de atingere a intereselor în privința Arcticii.....	167
4.1 Eforturile Rusiei de consolidare prezenței militare în Arctica.....	167
4.2 Acțiunile Rusiei de dezvoltare a rețelei de transport în Arctica.....	207
4.2.1 Oceanul Arctic și instrumentele prin care Rusia exercită control asupra apelor arctice	219
4.2.1.1 Caracteristicile geografice și climatice ale Arcticii	219
4.2.1.2 Sistemul internațional și rusesc de clasificare a navelor pentru operarea în ape polare	230
4.2.1.3 Ruta Maritimă de Nord	233
4.2.1.4 Mecanismul internațional de gestionare a traficului maritim polar	239
4.2.1.5 Regulamentul de Navigare în apele Rutei Maritime de Nord.....	247
4.2.2 Mecanismul guvernamental de gestionare a rețelei de transport pe apă din Arctica	253
4.2.2.1 Instituția federală a trezoreriei de stat Administrația Rutei Maritime de Nord (Sevmorput)	253
4.2.2.2 Ministerul Transporturilor	271
4.2.2.3 Agenția Federală pentru Transport Maritim și Fluvial (Rosmorreciflot)	273
4.2.2.4 Administrațiile porturilor maritime	277
4.2.2.5 Întreprinderea Unitară de Stat Federal Rosmorport.....	292
4.2.2.6 Întreprinderea Unitară Federală Morsviazputnik	300
4.2.2.7 Instituția Bugetară Federală a Serviciului de Salvare Maritimă (Morspasslujba)	304

4.2.2.8	Instituția Guvernamentală Federală Direcția Clientului de Stat pentru Programele de Dezvoltare a Transportului Maritim	326
4.2.2.9	Instituția Federală Bugetară a Serviciului de Securitate Maritimă	333
4.2.2.10	Instituția Federală Bugetară de stat Centrul principal de comunicații și sisteme prin satelit	336
4.2.2.11	Rețeaua de transport pe căile navigabile interioare ale Rusiei din Arctica - Administrațiile Bazinelor Căilor Navigabile Interioare.....	336
4.2.2.12	Instituția Guvernamentală Federală Recivodputi.....	342
4.2.2.13	Serviciul Federal pentru Hidrometeorologie și Monitorizare a Mediului (Roshidromet)	345
4.2.2.14	Corporația de Stat pentru Energie Atomică Rosatom.....	349
4.2.2.15	Serviciul Federal de Securitate - Serviciul de Frontieră și Direcția Gărzii de Coastă.....	360
4.2.2.16	Interpretarea mecanismului guvernamental de gestionare a rețelei de transport pe apă	371
4.2.3	Marii operatori de transport pe apă în apele arctice ale Rusiei	387
4.2.3.1	Operatorii din Rusia.....	402
4.2.3.2	Operatorii din străinătate	446
4.2.3.3	Interpretarea datelor despre operatorii de pe Ruta Maritimă de Nord	452
4.3	Dezvoltarea economică și exploatarea resurselor naturale din Arctica.....	461
4.3.1	Producția de hidrocarburi	473
4.3.2	Marii producători de hidrocarburi din teritoriile arctice ale Rusiei.....	478
4.3.2.1	Gazprom.....	478
4.3.2.2	Novatek	493
4.3.2.3	Lukoil.....	498
4.3.2.4	Rosneft.....	509
4.3.2.5	Interpretarea datelor în legătură cu exploatările de hidrocarburi din Arctica	524
4.3.3	Producția de minerale	526
4.3.3.1	Norilsk Nickel.....	528
4.3.3.2	Alrosa.....	532
4.3.3.3	AGD Diamonds	538
4.3.3.4	Polymetal International.....	539

4.3.3.5 Kinross Gold	544
4.3.3.6 Severstal	545
4.3.3.7 PhosAgro	550
4.3.3.8 Acron	552
4.3.3.9 EuroChem	553
4.3.3.10 Interpretarea datelor în legătură cu exploatările miniere ale Rusiei din Arctica.....	555
Concluzii.....	560
Evaluarea problemei și întrebărilor de cercetare	569
Caracterul inovativ al cercetării	571
Implicații asupra literaturii de specialitate, limitele cercetării și potențiale viitoare subiecte de cercetare	573
Bibliografie.....	576

Strategiile Rusiei în Arctica la începutul secolului XXI

Cuvinte cheie: Rusia, Arctica, schimbări climatice, politica de putere, complex de securitate regională, explorare, asimilare, dezvoltare, guvernanta, delimitare, exploatare, infrastructura militara, infrastructura de transport, infrastructura energetica

Problematika strategiilor și acțiunilor Rusiei la nivelul Arcticii a fost ales ca subiect de cercetare a acestei lucrări deoarece este de actualitate în contextul celor mai recente evoluții de pe scena internațională având în vedere impredictibilitatea și agresivitatea statului rus ce o manifestă pe plan extern. Din acest motiv este nevoie a fi înțelese sursele din care își consolidează puterea, teritoriile arctice ocupând un loc central în planficarea acțiunilor strategice ale guvernului rus. Un alt motiv pentru care a fost ales acest subiect este de a înțelege cât de importantă este Arctica pentru Rusia, prin cercetarea modului în care a delimitat, asimilat, dezvoltat și exploatat teritoriile din regiune. De asemenea, a fost abordat acest subiect cu scopul de a înțelege modul în care acționează statul rus pe plan intern și extern pentru a-și îndeplini interesele naționale de transformare a Arcticii în baza strategică de resurse a țării, ca element vital în consolidarea puterii. Prin cercetarea direcțiilor și acțiunilor de dezvoltare a Arcticii se pot descoperi motivele pentru care este o prioritate strategică, respectiv elementele ce contribuie la consolidarea puterii statului rus. Acest subiect a fost ales și pentru a înțelege cum un proces contemporan precum încălzirea globală a fost transformat într-un avantaj strategic de statul rus și cum a fost utilizat în favoarea sa pentru a-și consolida puterea cu scopul de a contesta actuala ordine internațională. Prin abordarea acestui subiect se reușește înțelegerea mai bună a impactului unor dinamici ce au loc în Arctica asupra unui stat precum Rusia și a actualui sistem internațional.

În concluzie, obiectivele de cercetare ale acestei lucrări sunt de a identifica modul în care Rusia a transformat Arctica într-o prioritate strategică din care își consolidează puterea în prezent. Mai precis cum aceasta și-a formulat strategiile prin combinarea utilizării unor elemente precum diplomația, armata, economia și industria pentru a genera rezultatele dorite definite în termeni de interes național. Un alt obiectiv de cercetare este de a prezenta cum un stat se adaptează contextului istoric în care se regăsește, respectiv cum transformă o dinamică precum schimbările climatice într-un avantaj cu ajutorul căruia își consolidează puterea. În final, obiectivul acestei cercetări este

de a verifica dacă Rusia prin proiectele arctice își diversifică economia sau își aprofundează dependența de exportul de resurse naturale.

Problema de cercetare a acestei lucrări este: Care sunt prioritățile Rusiei în privința Arcticii și cum a transformat-o în unul din elementele vitale necesare consolidării puterii la nivel național și internațional?

Prima parte a problemei de cercetare duce la următoarea întrebare: Acțiunile Rusiei din Arctica sunt acțiuni hegemonice sau doar de asigurare a suveranității la nivelul propriilor teritorii polare pentru a-i servi intereselor naționale?

Cea de-a doua parte a problemei de cercetare duce la următoarele întrebări: Care sunt interesele Rusiei în Arctica? La ce folosesc interesele Rusiei în Arctica? Cum acționează statul rus la nivelul Arcticii pentru a-și atinge interese naționale? Care sunt direcțiile de acțiune ale statului rus pentru atingerea obiectivelor în legătură cu teritoriile arctice? Care sunt rezultatele strategiilor și politicilor duse de Rusia în Arctica? Arctica este pentru Rusia o sursă de putere? Stabilitatea regională din Arctica poate fi afectată de conflictele din alte regiuni? Cum și de ce acțiunile Rusiei din Arctica au impact asupra actualei ordini internaționale? Acțiunile Rusiei din Arctica duc la formarea unui nou complex de securitate regional sau chiar a unei noi zone de conflict?

Pentru a înțelege și analiza problema de cercetare în legătură cu activitatea Rusiei din Arctica este nevoie ca aceasta să fie integrată într-un cadru teoretic din domeniul Relațiilor Internaționale, respectiv rolul pe care îl ocupă statul în prezent și cum acționează pentru a-și consolida puterea. Având în vedere evoluția sistemului internațional și modul în care Rusia se raportează la interacțiunea cu ceilalți actori internaționali (ducând constant o politică de putere), subiectul acestei lucrări va fi evaluat prin prisma perspectivei școlii de gândire realiste (în care statul ocupă un rol central în Relațiile Internaționale, are o natură egoistă pentru urmărirea rațională a propriului interes ce utilizează puterea ca mijloc de a influența ceilalți actori). Prin această abordare va fi evaluat rolul pe care îl ocupă statul ca actor central în Relațiile Internaționale, care sunt mijloacele ce îl ajută să își consolideze puterea, cum își adaptează comportamentul pentru atingerea intereselor naționale și cum o regiune este transformată într-un avantaj strategic și geopolitic. Această abordare este adoptată deoarece literatura de specialitate identifică Arctica drept o regiune a păcii ce are un cadrul legal în baza căruia diferendele regionale sunt soluționate pe cale pașnică (Declarația Ilulissat). Însă, privind situația dintr-o perspectivă realistă, statul rus acționează la nivel regional în așa manieră pentru a-și maximiza interesele și atinge prioritățile de

natură geopolitică, poziționare militară (pentru descurajare strategică), protejarea și dezvoltarea coridorului Rutei Maritime de Nord și asimilarea resurselor, fiecare detaliu fiind un element ce contribuie la consolidarea puterii. Având în vedere evoluția comportamentului statului rus din ultimele două decenii, deteriorarea relației cu Vestul și aplicând perspectiva realistă prezentată, există șanse mari ca stabilitatea regională de la nivelul Arcticii să fie afectată și să se transforme într-un nou complex de securitate regională. Așadar, această lucrare presupune aplicarea principiilor unuia din cele mai comune curente din domeniul Relațiilor Internaționale (scoala de gândire realistă) la interpretarea și analizarea strategiilor și acțiunilor Rusiei din Arctica.

Prin abordarea acestui subiect de cercetare se urmărește demonstrarea că natura unora din statele contemporane a ramas egoistă acționând tot în baza unei agende bazate pe interes național de consolidare a puterii față de interesele internaționale colective de câștig reciproc. Scopul acestei lucrări este de a prezenta cum Rusia utilizează Arctica și acționează în privința acesteia pentru a-și atinge interesele și obiectivele de consolidare a puterii, respectiv de a înțelege modul în care acționează și este construit statul rus contemporan. Prin această abordare și perspectivă asupra acțiunilor Rusiei din regiune, lucrarea poate contribui la acoperirea unor lacune din literatura de specialitate. Una dintre principalele contribuții ale acestei lucrări constă în documentarea detaliată a modului în care statul rus a asimilat și dezvoltat teritoriile arctice prin utilizarea de surse primare guvernamentale și organizații de stat (site-uri și documente oficiale), dincolo de simpla prezentare a documentelor primare și a unor perspective din literatura de specialitate, prezentând în acest fel o perspectivă mult mai amplă în legătură cu acest subiect. Prin această lucrare se urmărește demonstrarea că Arctica pentru Rusia este o sursă din care își consolidează puterea la nivel național și internațional, totodată existând posibilitatea ca mediul securitate regional din Arctica să fie afectat evenimentele în care s-a implicat statul rus în alte regiuni precum Estul Europei. Iar identificarea principalelor direcții de acțiune ale Rusiei în privința Arcticii va demonstra că statul rus acționează egoist în termeni de consolidare a puterii și nu de menținere a stabilității regionale.

Această cercetare este realizată cu scopul de a evalua și analiza modul în care Rusia prin intermediul politicilor, strategiilor și acțiunilor de punere în practică a acestora a transformat Arctica într-un avantaj strategic, pentru a putea formula o serie de explicații de ce și cum îi consolidează puterea în secolul XXI. Prin această abordare se caută identificarea intențiilor din spatele politicilor și strategiilor Rusiei pentru Arctica pentru a determina direcțiile prioritare spre care au fost îndreptate acțiunile statului rus. În urma identificării principalelor direcții de acțiune,

vor fi prezentate și evaluate acțiunile statului pe plan extern și intern, respectiv modul în care a îndeplinit obiectivele stabilite în documentele de planificare strategică. Evaluând direcțiile de acțiune se poate înțelege modul în care Rusia influențează sistemul internațional și Arctica. Obiectivele de cercetare identificate sunt aliniate cu cadrul de analiză formulat ce ține cont de literatura de specialitate și partea teoretică în privința modului în care statul ca principal actor acționează la nivelul sistemului internațional. Ținând cont de cadrul teoretic vor fi identificate mijloacele și metodele utilizate de statul rus prin intermediul politicilor și strategiilor pentru Arctica pentru a-și consolida puterea necesară acționării la nivel internațional și contestării actualei ordini internaționale. În urma identificării direcțiilor de acțiune, se pot determina care sunt elementele cu ajutorul cărora statul rus urmărește să își consolidează puterea, respectiv raționamentele din spatele acțiunilor ce le întreprinde la nivelul Arcticii. Identificând aceste elemente, se poate înțelege modul în care Rusia a ajuns să influențeze Arctica și actualul sistem internațional, mai exact mijloacele ce influențează politicile regionale și globale, precum și cine stabilește mecanismul de funcționare a acestora. Pentru a răspunde acestor obiective de cercetare vor fi utilizate metodologii de cercetare calitativă și cantitativă. Metodologia calitativă constă în revizuirea literaturii de specialitate preluată din surse secundare și analizarea documentelor primare după care statul rus și-a formulat acțiunile la nivelul Arcticii. Iar metodologia cantitativă va presupune coroborarea și analizarea unor cifre și date preluate din surse primare și secundare cu ajutorul cărora vor fi confirmate sau infirmate ipotezele de cercetare. În urma utilizării ambelor tipuri de metodologie vor fi formulate concluziile și răspunsurile la problema de cercetare și întrebările de cercetare.

Lucrarea este compusă dintr-o introducere, patru capitole și concluzii. Introducerea și primul capitol identifică subiectul acestei lucrări, strategiile Rusiei în Arctica și modul în care asimilarea ei a devenit una din sursele puterii statului rus contemporan. Această secțiune prezintă evoluția Rusiei contemporane și modul în care aceasta își consolidează puterea este legată de Arctica, detaliu ce poate fi interpretat prin prisma școlii de gândire realiste în care privind evoluția sistemică a Relațiilor Internaționale, politica de putere dusă de state încă este relevantă la nivel internațional, iar în final sunt abordate documentele primare prin care statul rus își afirmă interesul și intențiile în privința teritoriilor Arctice. Tot în acest capitol este inclusă secțiunea de teorie ce cuprinde cadrul teoretic al realismului prin care sunt interpretate acțiunile Rusiei și secțiunea de metodologie utilizată în interpretarea datelor colectate din surse primare (documente, strategii și

informații colectate direct de pe site-uri oficiale ale guvernului rus și organizațiilor ce operează în regiune) și secundare (lucrări și articole scrise despre activitatea Rusiei în Arctica), aplicând metode cantitative și calitative.

Cel de-al doilea capitol prezintă modul în care de-a lungul timpului Rusia sub diferitele sale forme ce le-a avut a explorat, asimilat și dezvoltat teritoriile arctice cu scopul de a înțelege cum au evoluat interesele de-a lungul timpului și dacă Arctica a reprezentat o sursă a puterii precum în prezent. În al treilea capitol este abordată problematica modului în care Rusia își gestionează suveranitatea în Arctica, prezentând modul în care sunt guvernate teritoriile polare și modul în care statul rus și-a revendicat și delimitat teritoriile arctice. Iar ultimul capitol este despre modul în care Rusia a dezvoltat teritoriile arctice pentru a le transforma într-o sursă din care își trage puterea, respectiv prin consolidarea prezenței militare, dezvoltarea rețelei de transport și infrastructurii de extragere a resurselor naturale.

În final vor fi formulate concluziile ce vor fi formulate prin interpretarea datelor din fiecare capitol pentru a răspunde întrebărilor de cercetare, mai precis dacă Arctica este una din sursele puterii statului rus și dacă activitatea Rusiei din regiune duce la apariția unui nou complex de securitate regională.

Având în vedere problema de cercetare propusă pentru această cercetare, prioritățile statului rus în privința Arcticii sunt transformarea ei într-o bază de resurse de importanță strategică, menținând stabilitatea regională cu ajutorul cooperării internaționale, transformând Ruta Maritimă de Nord într-o rețea de transport națională funcțională și valorificarea resurselor energetice la scară mare. În acest fel, transformarea Arcticii într-o componentă importantă a economiei rusești, a devenit unul din principalele mijloace cu care statul rus își consolidează puterea în secolul XXI.

În privința primei părți a problemei de cercetare, acțiunile Rusiei din Arctica sunt de a o asimila și transforma într-un mijloc de consolidare a puterii, respectiv de a exercita control asupra teritoriilor ce îi aparțin pentru a-i servi intereselor naționale. Ținând cont de această perspectivă, statul rus caută să coopereze cu celelalte state din regiune și să își delimiteze pe cale pajnică frontierele cu scopul de a menține stabilitatea regională necesară creării condițiilor propice dezvoltării acestor teritorii. Aceste detalii scot la iveală că acțiunile Rusiei din Arctica sunt de exercitare a controlului asupra teritoriilor sale din regiune pentru a le dezvolta într-un mijloc prin care își consolidează puterea. Așadar, acțiunile statului rus din regiune sunt de a proteja suveranitatea și de a-i servi intereselor în privința acestor teritorii.

Iar în privința cele de-a doua părți a problemei de cercetare, interesele Rusiei în privința Arcticii sunt de a o transforma într-o bază de resurse (aplicând planul identificat) ce o utilizează pentru a-și consolida economia și puterea. La nivelul Arcticii statul rus acționează într-o manieră pașnică, căutând să își delimiteze frontierele și să își soluționeze problemele cu statele din regiune pe cale diplomatică utilizând normele internaționale și cooperând cu ceilalți actori la nivel bilateral și multilateral în cadrul forumurilor regionale precum Consiliul Arctic. Direcțiile de acțiune pentru atingerea obiectivelor în legătură cu teritoriile arctice din regiune sunt împărțite în acțiuni pe plan extern și intern. Pe plan extern, caută să mențină stabilitatea regională pentru a crea condiții propice dezvoltării activităților pe plan intern ce cuprind trei mari direcții de acțiune. Aceste direcții de acțiune sunt militare pentru a proteja mijloacele din teritoriile arctice ale țării, logistice pentru a crea capacitatea maritimă necesară operării la scară mare în regiune pentru a putea exploata industrial resursele din regiune și industriale pentru a putea asimila și exploata la scară industrială depozitele de resurse arctice.

Rezultatele implementării strategiilor statului rus pentru Arctica pe plan extern sunt că au facilitat delimitarea frontierelor cu statele vecine din regiune și asimilarea a unei mari părți din platforma continentală arctică pe cale pașnică. Iar pe plan intern, din punct de vedere militar a fost consolidată prezența armatei în regiune prin construirea și modernizarea unor avamposturi în teritoriile arctice din regiune la nivelul cărora a fost poziționată tehnică de luptă adaptată condiilor polare ce conferă abilitatea de apărare stratificată de tip bastion asupra mijloacelor strategice și economice din teritoriile arctice ale țării. Din punct de vedere logistic, a fost dezvoltată infrastructura, mijloacele de suport și o capacitate de transport la nivelul apelor arctice ale țării suficient de mari pentru a întreprinde activități maritime la scară mare pentru a facilita exploatarea industrială a depozitelor de resurse din regiune. Iar din punct de vedere economic, la nivelul teritoriilor arctice ale țării prin intermediul unor proiecte industriale la scară mare a fost asimilată o parte din baza de resurse din regiune. Așadar, rezultatele politicilor și strategiilor duse de statul rus în Arctica, constă în delimitarea teritoriilor și zonei de exclusivitate economică, consolidarea prezenței militare în regiune, dezvoltarea capacității maritime necesare operării la scară mare în regiune și exploatarea resurselor din regiune la scară industrială. Ca urmare a acestor rezultate, activitatea din regiune constituie o parte importantă din economia țării. Iar în urma dezvoltării elementelor identificate, Arctica a fost transformată într-o sursă din care statul rus își consolidează economia și puterea în prezent.

Având în vedere acțiunile Rusiei în materie de politică externă din ultimii ani, aceasta început să acționeze impredictibil pe plan extern, ajungând să nu mai respecte normele internaționale și să se transforme într-un stat agresor în momentul în care nu a reușit să își impună agenda de politică externă asupra altor state ce le consideră a face parte din sfera sa de influență, recurgând la acțiuni militare în privința lor. Dovadă a acestui comportament, este conflictul declanșat împotriva Ucrainei în 2022 ce continuă până în prezent. Această acțiune nu a fost ignorată de statele Vestice și implicit de statele arctice (în condițiile în care celelalte state din Arctica sunt parteneri sau aliați ai Statelor Unite), ce au întreprins în privința acesteia o serie de sancțiuni economice și au sprijinit economic și militar Ucraina, detaliu ce a afectat puternic relația cu Rusia. Ruptura dintre Rusia și statele arctice a început să afecteze stabilitatea din Arctica în condițiile în care statul rus deținea președinția în 2022 la nivelul Consiliului Arctic, ca la scurt timp în semn de protest față de agresiunea sa împotriva Ucrainei statele arctice și-au suspendat activitatea în cadrul forumului regional până la expirarea mandatului rusec. De asemenea, statele arctice și-au intensificat activitatea militară din regiune consolidând apărarea la nivelul facilităților energetice arctice dislocând trupe și tehnică, precum și organizarea mai frecventă de exerciții militare cu scopul de a descuraja potențiale agresiuni din partea Rusiei.

Așadar, evenimentele recente în care a fost implicată Rusia în alte regiuni au afectat stabilitatea regională din Arctica și au impact asupra ordinii internaționale în condițiile în care a declanșat o criză energetică în Europa, ce încă nu a fost soluționată și este caracterizată de incertitudine deoarece o parte din statele europene încă sunt dependente de importul unor volume importante de resurse energetice precum gaz din teritoriile arctice rusești.

Având în vedere modul în care Rusia și-a consolidat prezența în Arctica și acționează pe plan extern ce a dus la deteriorarea relațiilor cu statele din regiune, asistăm la configurarea unui nou complex de securitate regională sub forma unui regim de securitate ce este format din două părți, statul rus și celelalte șapte state arctice ce în prezent se percep ca potențiali dușmani, dar au încheiat o serie de înțelegeri pentru a reduce dilema de securitate din ei (în situația de față Declarația Ilulissat din 2008). Ținând cont de aceste detalii, în prezent Arctica poate fi percepută drept un complex de securitate regională, în care dincolo de limitările financiare și tehnologice Rusia este o putere ce poate afecta stabilitatea din regiune.

Având în vedere perspectiva dobândită în urma acestei cercetării, respectiv pe fondul schimbărilor climatice Arctica devine un nou pivot geopolitic pe care Rusia îl transformă într-un

avantaj strategic dezvoltând o serie de elemente la nivelul ei cu ajutorul cărora își consolidează puterea și asigură supraviețuirea acționând în termenii clasici ai realismului politic, în care statul acționează egoist pentru a-și consolida puterea. Raportând această perspectivă la modul în care este tratat acest subiect în literatura de specialitate, se poate constata că într-o anumită măsură se încadrează în perspectivele celorlalți autori ce au abordat acest subiect. Întrădeavăr schimbările climatice au transformat Arctica într-un pivot geopolitic și e un mijloc prin care statul rus își consolidează puterea, dezvoltând o serie de elemente de putere la nivelul ei. Însă, dincolo de această perspectivă comună, în urma acestei cercetări s-a putut constata că acțiunile Rusiei din regiune nu o vor transforma într-o superputere geopolitică, ci într-o putere energetică ce va căuta să influențeze mediul internațional cu ajutorul rezervelor importante de resurse energetice dobândite pe fondul valorificării zăcămintelor din Arctica. Iar în privința mediului regional de securitate, spre deosebire de perspectiva din literatura de specialitate ce o prezintă o viitoare zonă de conflict, aceasta este un nou complex de securitate regională ce are un regim de securitate în care Rusia și celelalte șapte state arctice se percep potențiali dușmani, însă, au încheiate o serie de înțelegeri pentru a reduce dilema de securitate și preveni escaladarea situației din regiune. Ținând cont de perspectivele abordate, perspectiva formulată în urma acestei cercetări este mult mai cuprinzătoare și mai clară în legătură cu ce reprezintă Arctica pentru Rusia și sistemul internațional.

Dincolo de abordarea și analizarea principalelor elemente utilizând metoda de cercetare combinată încorporată, în care concluziile și argumente dobândite în urma revizuirii și analizării de date calitative și cantitative, lucrarea prezintă o serie de limitări date tocmai de vastitatea subiectului abordat. În primul rând, literatura de specialitate pe domeniu este mult prea vastă, incluzând în multe situații domenii ce nu au legătură cu Relațiile Internaționale, motiv pentru care a fost revizuită doar o parte din acesta, respectiv a fost selectată doar literatura de specialitate ce are legătură strategiile și activitatea Rusiei din Arctica și domenii conexe cu acestea. O altă limită a cercetării este în legătură cu documentarea activității Rusiei din teritoriile arctice din surse primare, ce în unele situații sunt datele și informațiile sunt incomplete, accesul este limitat la informații (mai ales după începerea Războiului din Ucraina) și unele informații în cursul cercetării au fost modificate sau chiar șterse. De asemenea, cercetarea prezintă o serie de limitări date de vastitatea subiectului abordat, deoarece strategiile Rusiei pentru Arctica sunt formulate pe mai multe direcții de acțiune ce au fost eliminate sau integrate în principalele patru direcții de acțiune

abordate în cadrul cercetării. O altă limită este dată de caracterul tehnic al limbajului din literatura abordată (în engleză sau în rusă), ce în unele situații poate nu a fost înțeles pe deplin și a fost adaptat la contextul abordate, mai ales în privința industriei maritime.